

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 617/2021-19

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpeného obchodnou spoločnosťou ŠÁŠIK & Partners, s. r. o., Sokolská 18, Bratislava, proti postupu Krajského súdu v Nitre v konaní sp. zn. 9Co/191/2019 a proti jeho rozsudku č. k. 9Co/191/2019-390 z 28. mája 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkové východiská

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 16. septembra 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a rozsudkom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) uvedeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje, aby bol napadnutý rozsudok krajského súdu zrušený a vec mu vrátená na ďalšie konanie.
2. Sťažovateľ sa žalobou podanou na Okresnom súde Nitra (ďalej len „okresný súd“) domáhal určenia, že sa stal na základe vydržania vlastníkom konkretizovaných nehnuteľností.
3. Sudcovia okresného súdu sa vyjadrili k námietke zaujatosti pre ich pomer k žalovanému 3, ktorý bol ich bývalý kolega. O námietke zaujatosti rozhodla predsedníčka okresného súdu uznesením č. k. 15C/421/2016-24 z 15. decembra 2016 tak, že sudcov (vymenovaných v petite uznesenia) okresného súdu vylúčila z prejednávania a rozhodovania sťažovateľovej veci.
4. Podaním doručeným okresnému súdu 19. decembra 2016 sťažovateľ uplatnil námietku zaujatosti voči sudcom okresného, ako aj krajského súdu. Odôvodňoval ju tým, že existujú v danej veci oprávnené pochybnosti o možnej nezaujatosti sudcov okresného a krajského súdu,

a to pre ich vzťah k žalovanému 3 ako bývalému sudcovi a svojmu kolegovi a taktiež k jeho manželke, ktorá je sudkyňou okresného súdu, a preto navrhol, aby všetci sudcovia v tomto spore boli vylúčení a vec bola prikázaná na rozhodovanie inému súdu mimo ich pôsobnosť.

5. Po predložení veci na rozhodnutie o prikázaní sporu inému súdu (z dôvodu vylúčenia sudcov okresného súdu predsedníčkou súdu) vec napadla na krajskom súde do senátu 25Co, ktorého členky sa vyjadrili k námietke zaujatosti vznesenej sťažovateľom tak, že vo veci sa necítia byť zaujaté, žalovaného 3, ktorý bol sudcom okresného súdu viac ako pred 10 rokmi, síce osobne poznajú, avšak neudržiavajú s ním žiaden vzťah. Rovnako žiaden vzťah neudržiavajú ani s manželkou žalovaného 3, ktorá je v súčasnej dobe sudkyňou okresného súdu. Následne senát 25Co krajského súdu predložil vec Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) na rozhodnutie. Najvyšší súd listom z 15. februára 2017 vrátil vec krajskému súdu ako bezdôvodne predloženú na rozhodnutie, a to z dôvodu, že sťažovateľova námietka zaujatosti neobsahuje náležitosti špecifikované v § 52 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), a preto sa na ňu neprihliada. V takom prípade nemala byť vec nadriadenému (najvyššiemu) súdu predložená. Následne krajský súd uznesením č. k. 25MCc/2/2017-38 z 21. februára 2017 prikázal spor vedený na okresnom súde na prejednanie a rozhodnutie Okresnému súdu Topoľčany.

6. Na pojednávaní 29. novembra 2017 právny zástupca sťažovateľa uviedol, že nesúhlasí s postupom krajského súdu, avšak Okresný súd Topoľčany nenamieta, nemá nič proti jeho rozhodovaniu, ale jeho nadriadeným súdom je vždy krajský súd, ktorý považuje za predpojatý a nezákonný. Sťažovateľ 3. januára 2018 opätovne podal návrh na odňatie veci z pôsobnosti krajského súdu a jej delegáciu podľa § 39 CSP na iný zákonný súd. Opätovne dôvodil tými istými skutočnosťami. Navrhoval, aby Okresný súd Topoľčany v tejto veci ďalej nekonal, rovnako namietal zaujatosť aj všetkých sudcov krajského súdu. Okresný súd Topoľčany predložil vec krajskému súdu z dôvodu podania návrhu sťažovateľa na odňatie veci z pôsobnosti krajského súdu a jej delegáciu podľa § 39 CSP na iný súd. Krajský súd listom z 8. februára 2018 vrátil vec Okresnému súdu Topoľčany, keďže zastával názor, že z podania sťažovateľa nie je jednoznačne zrejmé, či vzniesol námietku zaujatosti voči sudcom krajského súdu a žiada, aby boli vylúčení z prejednávania danej veci, alebo sa domáha prikázania veci inému súdu tej istej inštalácie z dôvodu vhodnosti, ktorý je potrebné špecifikovať. Okresný súd Topoľčany vyzval právneho zástupcu sťažovateľa v zmysle pokynu nadriadeného súdu, aby uviedol, či vznáša námietku zaujatosti voči sudcom krajského súdu a či žiada, aby boli vylúčení z prejednávania danej veci, alebo sa domáha prikázania veci inému súdu tej istej inštalácie z dôvodu vhodnosti. Právny zástupca sťažovateľa sa na výzvu súdu vyjadril tak, že navrhuje, aby vec bola delegovaná mimo pôsobnosť krajského súdu, a preto vznáša námietku zaujatosti voči všetkým sudcom okresného a tiež krajského súdu. Po opätovnom predložení veci krajskému súdu tento vrátil vec Okresnému súdu Topoľčany, keď s poukazom na § 52 ods. 2 CSP konštatoval, že podanie sťažovateľa z 23. decembra 2017, doplnené podaním z 25. mája 2018, neobsahuje zákonné náležitosti. Z podania nevyplýva, kedy sa sťažovateľ dozvedel o dôvode vylúčenia sudcov krajského súdu, a neuviedol ani žiadne dôkazy na preukázanie svojho tvrdenia. Preto súd na takéto podanie neprihliadol.

7. Okresný súd Topoľčany vyhlásil 29. apríla 2019 rozsudok vo veci samej č. k. 9C/7/2017-286, ktorým žalobu sťažovateľa zamietol. Pred vyhlásením rozsudku bolo konajúcej sudkyňi doručené písomné podanie sťažovateľa z 29. apríla 2019 o námietke zaujatosti, ako aj o návrhu na delegovanie veci, pričom konajúca sudkyňa konštatovala, že v zmysle § 53 ods. 1 CSP námietka

zaujatosti musí byť vznesená najneskôr do 7 dní, odkedy sa strana dozvedela o dôvode, pre ktorý je sudca vylúčený, inak sa na ňu neprihliada a vec sa nepredkladá ani nadriadenému súdu, a následne vo veci vyhlásila rozsudok.

8. V odvolaní proti prvoinštančnému rozsudku sťažovateľ namietal, že voči konajúcej sudkyňi i sudcom celého Okresného súdu Topoľčany dôvodne uplatnil námietku zaujatosti a podal návrh na delegovanie veci na iný zákonný súd, mimo pôsobnosť krajského súdu. Námietku proti rozhodovaniu súdu a sudkyne uplatnil 28. apríla 2019, čo bolo ešte predtým, ako došlo k vyhláseniu konečného rozhodnutia súdu. K podaniu námietky pristúpil hneď po tom, keď sa dozvedel, že súd ide 29. apríla 2019 meritórne rozhodnúť a už mu neumožní vyjadriť sa k dôkazom a skutočnostiam, ktoré odzneli na viacerých pojednávaniach v jeho neprítomnosti. Súd odmietol vypočuť v konaní jeho manželku, ktorá sa na ostatné pojednávanie 1. marca 2019 nemohla z objektívnych príčin dostaviť, pretože sa nachádzala v zahraničí. Jej výsluch považuje za veľmi dôležitý, a to nepochybne aj z dôvodu, že žalovaní po celý čas spochybňovali skutočnosť, že o predaji, resp. kúpe ich nehnuteľnosti, jeho manželka mala vedomosť a na tom sa spolupodieľala spolu s ním.

9. Sťažovateľ v odvolaní kritizoval aj sudkyňu Okresného súdu Topoľčany konajúcu v jeho veci, keďže jej nevadilo, že žalovaný 3 sa správal na pojednávaní nedôstojne, urážal a znevažoval jeho aj jeho právneho zástupcu. Konajúca sudkyňa sa snažila na želanie žalovaných spor čo najskôr ukončiť, aby sa zabránilo a predišlo zisťovaniu skutočností, ktoré bezprostredne súvisia a nasvedčujú tomu, že konanie zo strany žalovaných bolo úmyselne a cielene ovplyvňované v jeho neprospech.

10. Napokon sťažovateľ v odvolaní navrhoval, aby bolo začaté prejudiciálne konanie pred Súdny dvorom Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) na vyriešenie otázky, či postup Okresného súdu Topoľčany v tejto veci bol v súlade s čl. 1 ods. 1 dohovoru.

11. Krajský súd rozsudkom napadnutým ústavnou sťažnosťou návrh sťažovateľa na prerušenie konania a predloženie prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru zamietol, prvoinštančný rozsudok potvrdil a žalovaným priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. V odôvodnení rozsiahlo vysvetlil podstatu nezávislosti a nestrannosti súdu a sudcu a, citujúc relevantné ustanovenia právnych predpisov i rekapitulujúc priebeh konania na prvej inštancii, zdôraznil ustálenú judikatúru, podľa ktorej samotné kolegiálne vzťahy medzi sudcami nemôžu byť dôvodom na spochybnenie ich nestrannosti a na ich vylúčenie z prerokovania veci z toho dôvodu, že kolegiálne vzťahy v zásade nie sú dôvodom na spochybnenie jeho nestrannosti, ak nie sú ďalšie okolnosti signalizujúce možné narušenie nestrannosti sudcu, a to takej intenzity, aby boli dôvodom na jeho vylúčenie z prerokovania veci z tohto dôvodu. Následne uviedol, že pokiaľ ide o samotnú zákonnú sudkyňu, ktorá vec prejednávala, sám právny zástupca sťažovateľa sa na prvom pojednávaní vyjadril, že voči jej osobe nemá námietky a nepovažuje ani ju, ani celý Okresný súd Topoľčany za zaujatý. Až v podanom odvolaní, ako aj v predchádzajúcom podaní vyčítal konajúcej sudkyňi, že nie je objektívna, nie je nestranná a neuplatňuje rovnaký prístup k stranám. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že v zmysle § 53 ods. 3 CSP pokiaľ žalobca namieta okolnosti, ktoré spočívajú v procesnom postupe sudcu alebo jeho rozhodujúcej činnosti, na takéto námietky súd neprihliada. Žalobca však ďalšie konkrétne skutočnosti v zákonnej 7-dňovej lehote, ktoré by odôvodňovali reálne tvrdenia

odôvodňujúce námietku zaujatosti voči konajúcej sudkyňi, netvrdil. Krajský súd tiež akcentoval, že sťažovateľove podania zostali v rovine všeobecných tvrdení, bez relevantných dôkazov spôsobilých prezumovanú nezaujatosť účinne spochybníť.

12. Návrh na prerušenie konania a polozenie prejudiciálnej otázky krajský súd zamietol, pretože túto otázku nepovažoval za právne relevantnú vo vzťahu k prebiehajúcemu konaniu a navyše ju sťažovateľ nedostatočne konkretizoval.

13. Ani z vecného hľadiska krajský súd nemal pochybnosti o správnosti prvoinštančného rozsudku.

II.

Argumentácia sťažovateľa

14. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta, že o jeho podaní z 28. apríla 2019 nebolo riadne a zákonne rozhodnuté. To isté platí aj vo vzťahu k vyjadreniam odvolacieho súdu, že o námietke voči sudcom Okresného súdu Topoľčany a taktiež sudcom krajského súdu bolo už v minulosti zákonne rozhodnuté. Takéto rozhodovanie a ani rozhodnutie z minulosti objektívne neexistuje, pokiaľ si odvolací súd mylne nezamieňa rozhodnutie o námietke s vrátením spisu z najvyššieho súdu (prípisom a bez rozhodnutia) a rovnako tak jeho vrátenie veci Okresnému súdu Topoľčany bez rozhodnutia a so stanoviskom, že o podanej námietke sa nebude konať a rozhodovať. Nie je to jedno a to isté.

15. V prípade sťažovateľa nebolo podľa jeho názoru garantované právo na spravodlivý súdny proces, pretože aj napriek podanej námietke zaujatosti a návrhu na delegovanie veci v jeho prípade konali a právoplatne rozhodli namietané súdy, ktoré nemožno považovať za nestranné a ani objektívne.

16. Napokon sťažovateľ kritizuje aj nepredloženie prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru a zdôrazňuje väzbu tohto ním tvrdeného pochybenia krajského súdu na inštitút zákonného sudcu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

17. Predmetom prieskumu v prerokúvanej veci je postup a rozhodnutie krajského súdu ako súdu odvolacieho.

18. Ústavný súd je viazaný nielen rozsahom, ale aj dôvodmi ústavnej sťažnosti [§ 45 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

19. Ústavná sťažnosť je ako celok založená na kritike postupu a rozhodnutia krajského súdu, ktorý podľa sťažovateľa nerozhodol o jeho podaniach obsahujúcich námietky zaujatosti a návrhy na delegáciu. Takto v jeho veci mali rozhodovať sudcovia, ktorí neboli nezaujatí, keďže jedným zo žalovaných je bývalý sudca okresného súdu, ktorého manželka je stále na tom istom okresnom súde aktívnou sudkyňou.

20. Podľa § 420 písm. e) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd.

21. Jeden z judikátov najvyššieho súdu k ustanoveniu, čo do účinnosti predchádzajúcemu, no významovo a účelovo zodpovedajúcemu § 420 písm. e) CSP, uvádza, že neexistencia žiadneho rozhodnutia alebo existencia právoplatného rozhodnutia nadriadeného súdu o tom, že sudca je alebo nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí, nebráni dovolaciemu súdu pri skúmaní podmienok prípustnosti dovolania v zmysle § 237 písm. g) Občianskeho súdneho poriadku posúdiť túto otázku samostatne a prípadne aj inak, než ju posúdil súd nadriadený procesnému súdu, ktorý vo veci rozhodoval, ak v námietke boli uvedené nové skutočnosti (R 59/1997).

22. Ústavný súd na podklade citovaného zákonného ustanovenia zakotvujúceho prípustnosť dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku, ako aj na podklade k nemu prináležiaceho judikatórneho pohľadu dovolacieho súdu dospel k záveru, že dôvody, ktoré sťažovateľ predniesol v ústavnej sťažnosti, mohol a mal použiť v odvolaní proti napadnutému rozsudku krajského súdu, ktoré je rozhodnutím odvolacieho súdu, ktorým sa konanie končí.

23. Právomoc ústavného súdu rozhodovať o ústavných sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity. Zmysel a účel princípu subsidiarity, ktorý je vyvoditeľný z čl. 127 ods. 1 ústavy, spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a podľa svojej povahy ani nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Právomoc ústavného súdu rozhodovať o ústavných sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde (porovnaj m. m. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 156/09, I. ÚS 480/2013, III. ÚS 358/2020, III. ÚS 403/2020, III. ÚS 415/2020). Inými slovami, ústavná sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je nástrojom ochrany základných práv nastupujúcich po vyčerpaní všetkých dostupných prostriedkov ochrany práv uplatniteľných v súlade so zákonom v systéme orgánov verejnej moci (porovnaj m. m. IV. ÚS 62/08, I. ÚS 279/09, II. ÚS 518/2020).

24. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde je ústavná sťažnosť neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

25. Sťažovateľ netvrdí a ani nepreukazuje, že by dovolanie založené na dôvode podľa § 420 písm. e) CSP proti napadnutému rozsudku krajského súdu podal. Preto ústavný súd jeho ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. novembra 2021

Robert Šorl
predseda senátu